

การศึกษาอุบัติการณ์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการเกิดภาวะลิ่มเลือดอุดตัน ในหลอดเลือดดำภายหลังกระดูกสะโพกหักในผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาในโรงพยาบาลศรีสะเกษ

ฉันทิช ภาณุมาสวิวัฒน์, พ.บ.¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับอุบัติการณ์ของภาวะลิ่มเลือดอุดตันในหลอดเลือดดำ (Venous Thromboembolism: VTE) และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในผู้ป่วยที่มีกระดูกสะโพกหักและได้รับการรักษาในโรงพยาบาลศรีสะเกษ เนื่องจากภาวะ VTE เช่น ภาวะลิ่มเลือดในหลอดเลือดดำลึก (Deep Vein Thrombosis: DVT) และภาวะลิ่มเลือดอุดตันในปอด (Pulmonary Embolism: PE) เป็นภาวะแทรกซ้อนที่อาจก่อให้เกิดอัตราการเสียชีวิตที่สูงในผู้ป่วยกลุ่มนี้ โดยเฉพาะในผู้สูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงสูง งานวิจัยก่อนหน้านี้จากต่างประเทศรายงานอัตราการเกิด VTE หลังผ่าตัดสะโพกสูงถึง 40–70% อย่างไรก็ตาม ในบริบทของประเทศไทยยังมีข้อมูลจำกัด โดยเฉพาะในระดับโรงพยาบาลภูมิภาค การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบย้อนหลัง และศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบ case-control โดยเก็บข้อมูลจากเวชระเบียนของผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลศรีสะเกษ ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2558 รวมจำนวน 2,781 ราย วิเคราะห์หาผู้ป่วยที่เกิดภาวะ VTE และเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมที่ไม่เกิดภาวะดังกล่าว เพื่อหาปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาพบว่า อุบัติการณ์ของ VTE ในผู้ป่วยกลุ่มนี้อยู่ที่ร้อยละ 0.43 (12 รายจาก 2,781 ราย) แบ่งเป็นภาวะ DVT จำนวน 7 ราย (0.25%) และภาวะ PE จำนวน 5 ราย (0.18%) ผู้ป่วยกลุ่ม Case ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 70 ปี เป็นเพศหญิง และมีตำแหน่งกระดูกสะโพกหักที่ Intertrochanteric ร่วมกับโรคร่วม เช่น ภาวะโลหิตจาง (anemia) และโรคไตเรื้อรัง (CKD) อีกทั้งยังมีระยะเวลาการนอนโรงพยาบาลนานกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ การวิเคราะห์แบบ Univariable และ Multivariable logistic regression พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิด VTE อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ตำแหน่งกระดูกสะโพกหักแบบ intertrochanteric (Adjusted OR = 5.95, $p = 0.046$) ระยะเวลานอนโรงพยาบาลที่ยาวนานขึ้น (เพิ่ม OR = 1.11 ต่อวัน, $p = 0.024$)

ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่า แม้อัตราการเกิด VTE จะต่ำกว่าที่รายงานในประเทศตะวันตก แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ป่วยที่มีกระดูกหักตำแหน่ง Intertrochanteric มีโรคร่วมซับซ้อน และต้องนอนโรงพยาบาลเป็นเวลานาน ควรได้รับการประเมินความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ และพิจารณาใช้มาตรการป้องกัน VTE อย่างเหมาะสมทั้งในด้านการใช้ยาและการฟื้นฟูร่างกาย เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้น

คำสำคัญ: ภาวะลิ่มเลือดอุดตันในหลอดเลือดดำ, ภาวะลิ่มเลือดในหลอดเลือดดำลึก, ภาวะลิ่มเลือดอุดตันในปอด, กระดูกสะโพกหัก

¹ นายแพทย์ชำนาญการ โรงพยาบาลศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ Email: mdchuntit@gmail.com

Incidence and Risk Factors of Venous Thromboembolism Following Hip Fracture: A Case-Control Study at Sisaket Hospital

Chuntit Panumaswiwat, M.D.¹

Abstract

This study aimed to determine the incidence and associated risk factors of venous thromboembolism (VTE) in patients with hip fractures treated at Sisaket Hospital. VTE, including deep vein thrombosis (DVT) and pulmonary embolism (PE), is a serious postoperative complication, especially in the elderly. Previous international studies have reported VTE incidence rates of 40–70% following hip surgery, but data within Thailand, particularly in regional hospitals, remains limited.

This retrospective descriptive and analytical case-control study was conducted using medical records of patients admitted on March 2015. A total of 2,781 patients were included. Patients who developed VTE (n=12) were compared with matched controls (n=108) to identify statistically significant risk factors.

The overall incidence of VTE was 0.43%, comprising 0.25% DVT and 0.18% PE. Most patients in the VTE group were elderly females with intertrochanteric hip fractures, had comorbidities such as anemia or chronic kidney disease (CKD), and experienced prolonged hospital stays. Univariable and multivariable logistic regression analyses revealed three statistically significant risk factors for VTE: Intertrochanteric fracture location (Adjusted OR = 5.95, $p = 0.046$), Longer hospital stay duration (Adjusted OR = 1.11 per day, $p = 0.024$)

Although the incidence of VTE in this population is relatively low compared to Western studies, patients with intertrochanteric fractures, multiple comorbidities, and prolonged immobility are at higher risk. The findings emphasize the need for proactive risk assessment, early mobilization, and appropriate prophylactic measures, tailored to the local healthcare context in regional Thai hospitals.

Keywords: Venous thromboembolism, Deep vein thrombosis, Pulmonary embolism, Hip fractures

¹ Orthopedist, Department of Orthopaedics, Sisaket Hospital, Sisaket E-mail address: mdchuntit@gmail.com